

ТИЖДЕНЬ ЕКОЛОГІЧНОГО СПОЖИВАЧА – 2015:

ОРГАНІЧНЕ ХАРЧУВАННЯ

Посібник для учасників Тижня екологічного споживача

Проект виконується за фінансової підтримки Шведського товариства охорони природи (SSNC).

© МАМА-86, 2015 р.
м.Київ

ЗМІСТ:

Концепція кампанії	с.3
Інформація про виконавців.....	с.5
Органічне харчування: що потрібно знати виконавцям проекту.....	с.6

ТИЖДЕНЬ ЕКОЛОГІЧНОГО СПОЖИВАЧА – 2015

«Живи органічно!»

Про «Тижні екологічного споживача»

Третій рік поспіль Всеукраїнська екологічна громадська організація «МАМА-86», за підтримки Шведського товариства охорони природи та у співпраці з іншими партнерськими організаціями, проводить щорічні «Тижні екологічного споживача» (ТЕС) - тижневі концентровані інформаційно-просвітницькі кампанії, що мають на меті популяризацію екологічно відповідального споживання і сфокусовані на одній із актуальних тем сталого споживання. ТЕС включають різнопланові інформаційно-просвітницькі заходи, спрямовані на різні цільові аудиторії - від пересічних споживачів до посадовців та бізнес-спільноти. ТЕС є частиною всесвітньої кампанії «Global Green Action Week», ініційованої Шведським агентством охорони природи, яка проводиться одночасно у 25 країнах світу у перший тиждень жовтня.

Цього року кампанія проходитиме під гаслом «Живи органічно» і буде сфокусована на популяризації органічного харчування та землеробства, як частини культури сталого споживання та харчування, серед сімей з дітьми та інших пріоритетних цільових груп, а також серед фермерів, що потенційно могли б перейти на безпечний для природи та здоров'я спосіб вирощування та виробництва сільськогосподарської продукції.

ВЕГО «МАМА-86» сподівається, що популяризація екологічно відповідального споживання допоможе українцям більш свідомо та відповідально підходити до щоденного споживацького вибору, а відтак сприятиме покращенню здоров'я населення та збереженню природи нашої країни. Запрошуємо усіх небайдужих приєднуватися до нашої кампанії!

Тиждень екологічного споживача-2015: Живи органічно!

Мета ТЕС-2015

Сприяти популяризації органічного харчування та землеробства в Україні як складової відповідального ставлення українців до здоров'я та довкілля

Цілі ТЕС-2015

- підвищити загальну поінформованість пріоритетних груп споживачів (матері, вагітні, діти) про переваги органічних продуктів у порівнянні із тими, що були вирощені чи виготовлені традиційними методами;
- навчити споживачів відрізняти справжню органічну продукцію від тієї, що маскується під неї під назвами на зразок «натуральна» і «біо»;
- підвищити рівень обізнаності фермерів та інших зацікавлених осіб з перевагами переходу на органічний спосіб землеробства.

Проблеми, на вирішення яких спрямовано кампанію

Екологічно відповідальне харчування, зокрема споживання органічних харчів, в Україні поки не дуже поширене. Одним із основних чинників є низький рівень доходів більшості населення, який не дозволяє багатьом українцям перейти на зазвичай дорожчу органічну продукцію. Однак споживання органічних харчів також стримують:

- низька обізнаність українців з тим, що таке органічна харчова продукція і чому вона корисніша за традиційну;
- брак інформації про негативний вплив на здоров'я і довкілля використання у землеробстві та виробництві харчів мінеральних добрив, стимуляторів росту, консервантів та інших шкідливих речовин;
- наявність на ринку продукції, що «маскується» під органічну, насправді не будучи нею («натур», «біо» і т.д.), що вводить в оману споживача, погано обізнаного з маркуванням справжньої органічної продукції, та знижує його рівень довіри і до органічних товарів.

Споживачу, який зацікавлений в органічних товарах, часто складно їх купити через недостатню пропозицію такої продукції у магазинах та на ринках – її виробництво обмежене, завдяки відсутності консервантів вона часто гірше зберігається, а отже продавцям та дистриб'юторам зручніше мати справу з виробниками традиційних харчів.

В свою чергу, малі обсяги виробництва в Україні органічних харчів зумовлені:

- слабкою обізнаністю дрібних виробників сільськогосподарської продукції щодо переваг та можливостей переходу на органічне землеробство та виробництво харчів,
- недостатністю державної підтримки такого виробництва попри позитивний екологічний та соціальний вплив органічного землеробства, яке стимулює розвиток малого підприємництва в сільській місцевості, створює додаткові робочі місця та сприяє збереженню довкілля, зокрема, біологічного різноманіття.

Дію більшості із названих негативних факторів можна зменшити, якщо проводити послідовну інформаційно-роз'яснювальну роботу як із споживачами, так і з потенційними виробниками органічної продукції та іншими заінтересованими сторонами (владою, бізнесом тощо).

Заходи, передбачені в рамках ТЕС-2015

- **Інформаційно-просвітницькі заходи** на національному, регіональному та місцевому рівні з метою просування органічного харчування (презентації, тематичні уроки в школах, інформаційні акції, поширення інформації через Інтернет, зокрема соціальні мережі, тощо);
- **Створення та поширення інформаційно-просвітницьких матеріалів** (буклети, постери, відеоролики та ін.), які розповідають про користь органічного харчування та негативні наслідки споживання традиційних харчів, а також вчать, як відрізнити справжню органічну продукцію;
- **Робота зі ЗМІ** – проведення прес-конференцій та прес-турів, полегшення доступу журналістів до інформації про органічне харчування і землеробство (тематичний веб-сайт, друковані матеріали, допомога місцевим журналістам з боку осередків ВЕГО "МАМА-86");
- **Роз'яснювальні заходи** для фермерів та виробників харчової продукції, які зацікавлені в переході на органічні методи виробництва, щодо можливостей та необхідних кроків;
- **Опитування серед споживачів та інших заінтересованих сторін.**

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКОНАВЦІВ

Шведська агенція міжнародного розвитку (SSNC)

SSNC – шведська благодійна екологічна організація. Налічуючи 203 тисячі членів, вона є однією з найпотужніших екологічних НУО Швеції. В фокусі її уваги такі питання, як зміна клімату, моря і риба, ліси, сільське господарство та токсичні речовини в навколишньому середовищі. Для реалізації своїх завдань здійснює вплив на політиків та національне законодавство, проводить інформаційні кампанії (в тому числі через власні журнали, книги та інші друковані видання) та організує семінари, дебати, конференції. Свої проекти організація виконує як на місцевому рівні (Швеція та її окремі регіони), так і на глобальному.

Веб-сайт: <http://www.naturskyddsforeningen.se>

ВЕГО «МАМА-86»

Заснована більш ніж 20 років тому, Всеукраїнська екологічна громадська організація “МАМА-86” є однією з найвідоміших та найбільш експертних екологічних НУО України. Вона провадить діяльність на всіх рівнях – від місцевого (що охоплює 19 місцевих осередків) до міжнародного (вона регулярно бере участь у процесах формування міжнародної політики як представник Основної групи НУО) та є залученою до численних міжнародних і регіональних мереж і платформ громадянського суспільства. МАМА-86 також віддана справі просування європейських принципів у екологічній політиці та є активним учасником Форуму громадянського суспільства Східного Партнерства.

Мета організації - забезпечення переходу до сталого розвитку в Україні. «МАМА-86» спрямовує свою діяльність по трьох пріоритетних напрямках:

- а) екологізація політики та практики (інтеграція екологічної політики),
- б) забезпечення доступу до безпечної питної води/санітарії та просування раціонального управління водними ресурсами;
- в) просування безпечного поводження з відходами та небезпечними хімічними речовинами.

Адреса центрального офісу організації:

01030 Київ, вул. Чапаєва 1, оф. 14.

Веб-сайт: www.mama-86.org.ua

ОРГАНІЧНЕ ХАРЧУВАННЯ: ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ ВИКОНАВЦЯМ ПРОЕКТУ

Що таке органічні продукти?

Натуральний, органічний, екологічно чистий, природний — часто виробники харчових та інших товарів використовують ці слова, щоб якомога привабливіше представити свою продукцію. І споживач щиро вірить, що усі ці слова говорять про одне — продукт не містить жодних небезпечних речовин і є корисним для здоров'я. Насправді цим якість відповідає тільки термін **«ОРГАНІЧНИЙ»**.

І ось чому.

Органічні продукти — це такі продукти, при виробництві яких **ЖОДНИМ ЧИНОМ** не було застосовано:

- Пестицидів для боротьби з бур'янами та шкідниками
- Мінеральних добрив синтетичного походження
- Генетично модифікованих організмів
- Стимуляторів росту
- Гормонів
- Антибіотиків
- Підсилювачів смаку
- Штучних консервантів
- Добавок
- Згущувачів
- Канцерогенів

Як про це дізнатися?

Звичайно, пересічний споживач не в змозі перевірити ґрунт, в якому вирощено картоплю чи ту ж моркву, на вміст нітратів, фосфатів чи інших хімічних речовин. Не може він знати і про те, чи виробник застосовував синтетичні мінеральні добрива для покращення врожаю чи стимулятори росту для худоби, чи випасав худобу поблизу доріг, що може вплинути на якість молока та м'яса. Цим займаються спеціальні організації, які проводять процедуру сертифікації продукції на відповідність її виробництва вимогам виробництва саме **ОРГАНІЧНОЇ** продукції.

Адже, органічними є лише ті продукти, які вироблені відповідно до затверджених правил (стандартів), а виробництво пройшло процедуру сертифікації у встановленому порядку.

Яка сертифікація вказує на те, що продукт **ОРГАНІЧНИЙ**?

Справді органічна продукція повинна містити відповідне маркування. Саме маркування має складатися з державного або приватного логотипу органічної продукції, під яким вказується номер контролюючого органу, який складається з акроніму, що ідентифікує країну, в якій знаходиться сертифікований оператор; терміну, який позначає метод, що забезпечує посилання на метод органічного виробництва; код сертифікаційного органу.

Логотипи органічного маркування:

- Знак маркування органічних продуктів харчування ЄС

Цей логотип використовується на етикетках продукції, що вироблена у відповідності до органічних стандартів Європейського Союзу

- Національна органічна програма с/г США

- Федерально-уніфікований знак продукції органічного землеробства, Німеччина

- Demeter-International — сертифікаційна організація біодинамічного с/г. Найдавніша традиційна органічна сертифікація в Європі

- Quality Assurance International (QAI) —

міжнародний знак якості.

Діє в США, Канаді, Латинській Америці, Японії

- Незалежний орган контролю й сертифікації, Франція

- Національний стандарт, Франція

- Стандарт органічної продукції, Великобританія

- Національний стандарт, Японія

- Органік Стандарт, Україна

Українська сертифікаційна компанія, включена до офіційного переліку сертифікаційних органів, визнаних у Європейському Союзі та Швейцарії.

- Органічний стандарт, Китай

Як читати маркування на етикетках

євролисток

«Код країни, метод органічного виробництва і код контролюючого органу»
«місце походження с/г сировини»

НАПРИКЛАД:

Органік Стандарт
Український сертифікаційний орган

UA - BIO - 108
Агровиробництво України

IMO
Institute for Marketecology, Швейцарія

UA - BIO - 609
Сільське господарство України

Переваги органічних продуктів та фермерства

- Більш поживні

Фермери, що практикують органічне землеробство, дбають не лише про сам врожай, але й про ґрунт. Дослідження показують, що органічно вироблені продукти містять більше антиоксидантів та інших поживних речовин, ніж їхні традиційні аналоги.

- Не місять хімікатів

Стійкі пестициди та інші хімічні речовини, вироблені з метою знищувати живі організми, шкодять природі і здоров'ю людини, забруднюють нашу їжу, землю, повітря і воду. З часом вони можуть накопичуватися в клітинах нашого організму і сприяти виникненню різних захворювань, а земля на великий період втрачає здоров'я екосистеми.

- Без гормонів

Гормональні пришвидшувачі росту та розмноження свійських тварин негативно впливають як на самих тварин, так і на організм людини, адже вони руйнують ендокринну систему та

можуть викликати інші недуги. Органічні фермери ведуть господарство у природній спосіб, не застосовуючи гормональних препаратів.

- **Не містять антибіотиків**

Надмірне використання антибіотиків у фермерстві призводить до розвитку небезпечних стійких до антибіотиків інфекцій. Органічні фермери замість цього покладаються на природні заходи щодо розвитку й підтримки здоров'я свійських тварин.

- **Без ГМО**

Технологія застосування генетично модифікованих культур з'явилася порівняно недавно. Сучасна наука сьогодні ще не готова дати відповідь щодо масштабів потенційно руйнівних наслідків застосування ГМО для екосистем і здоров'я людини. Органічні правила забороняють використання генетично модифікованого насіння або тварин (у тому числі клонів).

- **Кращий догляд тварин**

Філософія органічного фермерства означає вирощування тварин у гармонії з природою. Свійські тварини у такого господаря не закуті в клітки, ведуть максимально близький до природнього спосіб життя — бачать сонце, годуються на пасовищах тощо.

- **Дружні до довкілля**

Органічні методи землеробства сприяють збереженню біорізноманіття, оскільки розширюють діапазон видів природних рослин, птахів, тварин і комах та позитивно впливають на відновлення родючості ґрунтів.

Де можна придбати органічні продукти?

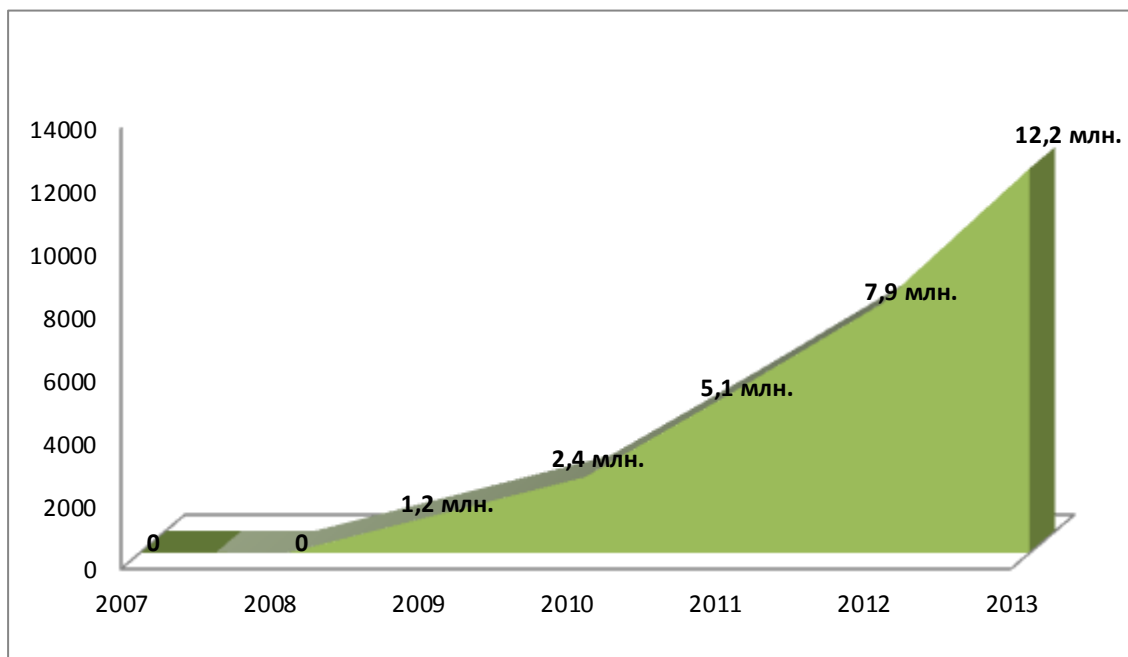
За інформацією організації «Академія Рітейлу» в Україні продукцію органічного виробництва можна придбати у 35 містах України у 800 торговельних закладах:

ВЕГО «МАМА-86» за нашою внутрішньою політикою може рекламувати конкретних торгових марок та юридичних осіб.

Огляд ринку органічної продукції в Україні

Сучасний внутрішній споживчий ринок органічних продуктів в Україні почав розвиватись з початку 2000-х років. Дослідження Федерації органічного руху України зокрема свідчать, що у 2007 році він склав 500 тис. євро, в 2008 році — 600 тис. євро, у 2009 — 1,2 млн. євро, у 2010 — 2,4 млн. євро, у 2011 р. цей показник зріс до 5,1 млн.євро, у 2012 році — до 7,9 млн.євро, а у 2013 р. — до 12,2 млн.євро.

Внутрішній споживчий ринок органічних продуктів в Україні (2007-2013, млн. євро)

12, 2 млн. євро. Багато це чи мало для України? Судіть самі, для порівняння, у Франції він складає 4,17 млрд. євро, в Німеччині — 7,04 млрд. євро.

Однак всі експерти сходяться на думці, що Україна має значний потенціал як виробник сільськогосподарської продукції, зокрема органічної сільськогосподарської продукції, її експорту й споживання на внутрішньому ринку.

Наразі Україна займає двадцять перше місце з-поміж світових країн-лідерів органічного руху. Частка сертифікованих органічних площ серед загального об'єму сільськогосподарських угідь України складає майже 0,7%. При цьому наша держава тримає першу сходинку в східноєвропейському регіоні за площею сертифікованої площі органічної ріллі, спеціалізуючись переважно на виробництві зернових, зернобобових та олійних культур.

Згідно зі статистичними оглядами Міжнародної Федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM), на початок 2003 р. в Україні було зареєстровано 31 господарство, що отримало статус "органічного", а в 2012 р. нараховувалось вже 164 сертифікованих органічних господарства, загальна площа сертифікованих органічних сільськогосподарських земель склала 272 850 га.

Органічна карта України (станом на 31.12.2013)

Джерело: Органік бізнес-довідник України-2015

Умовні позначення:

35 (16) — загальна кількість органічних операторів в області (в тому числі кількість виробників)

Із січня 2015 р. в Україні діє закон “Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини”.

Законом визначаються правові та економічні основи виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції та сировини, заходи контролю та нагляду за такою діяльністю..., а також гарантування впевненості споживачів у продуктах та сировині, маркованих як органічні.

Фахівці органічного сектору висловлюють сподівання, що з прийняттям закону у державі спостерігатиметься активізація та поштовх розвитку органічного сектору, а також унеможливиться існування такого явища, як «псевдо-органік».

Не «купуйтесь» на псевдо-органік

І наостанок. Ви вирішили придбати органічні харчі? Чудово! Проте зверніть увагу: маркетинг і філологія переслідують різні цілі. Як ми вже згадували раніше, виробники нерідко вдаються до різних прийомів, аби пропхати свій товар до кошика споживача. І тут в роботу йде все — від лінгвістичних знань тонкощів синонімічних відтінків слів до банальної з візуальної мімікрії органік-емблем.

На законодавчому рівні проблему введення в оману

споживача вирішує Закон України “Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини”. Він чітко забороняє використовувати позначення з написами "органічний", "біодинамічний", "біологічний", "екологічний", словами з префіксом "біо" тощо при маркуванні продукції, якщо вона не відповідає вимогам органічного виробництва. Закон також передбачає, що органічна продукція, імпортована з інших країн і позначена такими написами, повинна в перекладі на українську мову позначатися єдиним словосполученням — "органічний продукт".

Однак ми ще перебуваємо лише на шляху до побудови правової держави. Тож не зашкодить знати, що сертифікована органічна продукція тому й називається такою, бо має сертифікат ☺ І ви маєте право запитати у продавця пред'явити вам цей документ. Тож, бажаємо здорових покупок! Живіть органічно!

Більш докладну інформацію щодо найкращих прикладів акцій Кампанії Тиждень екологічного споживача ви можете знайти за наступним посиланням:

<http://www.consumersinternational.org/media/1589816/green-action-fund-2015-award-recipients-list.pdf>